

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

**ПРОТИДІЯ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ
У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Електроні методичні рекомендації
до семінарських занять та самостійної роботи з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

ОДЕСА
2023

УДК 378:343.35(072)

П833

Укладач:

Михайло Іванович Рябенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

О. А. Чуваков, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права, кримінального процесу і криміналістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

В. В. Павлова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано до друку Вченою радою
факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 7 від 14 червня 2023 р.*

П833 **Протидія** та попередження корупції у закладі вищої освіти [Електронний ресурс] : електрон. метод. рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" / уклад. М. І. Рябенко. – Одеса, 2023. – 34 с. – 0,5 МБ.

У методичних рекомендаціях розкривається програма курсу, наводиться план семінарських занять, перелік питань для підсумкового контролю, рекомендована література та інформаційні ресурси.

Видання розраховано для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (денна та заочна форма) спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», при вивченні дисципліни «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти».

УДК 378:343.35(072)

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2023

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Зміст навчальної дисципліни	7
3. Тематика та зміст семінарських занять	13
4. Питання для підсумкового контролю	27
5. Список рекомендованої літератури	30
6. Інформаційні ресурси	32

1. Загальні положення

Дисципліна «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти» має на меті ознайомлення майбутніх фахівців вищої школи з проявами корупції в освітньому процесі закладу вищої освіти як суспільно-небезпечного явища, формування у них звичок правомірної поведінки, протидії та попередження корупції.

Одними з основних завдань курсу «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти» є:

- ✓ сформуванню розуміння сутності, наслідки корупції як явища взагалі та проявів корупції у закладах вищої освіти зокрема;
- ✓ розкрити повноваження основних суб'єктів протидії та попередження корупції в закладах вищої освіти;
- ✓ сформуванню вміння організації діяльності щодо протидії та попередження корупції у закладі вищої освіти;
- ✓ сформуванню вміння науково-педагогічного аналізу вітчизняного та міжнародного досвіду протидії та попередження корупції в закладах вищої освіти.

В процесі вивчення навчальної дисципліни «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти» спрямований також на формування таких загальних та спеціальних необхідних компетентностей як:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.
- здатність здійснювати організаційно-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.
- здатність діяти з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Після успішного завершення навчального курсу «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти» здобувачі другого рівня вищої освіти зможуть:

- ✓ формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.
- ✓ створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.
- ✓ приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.
- ✓ дотримуватися принципів академічної доброчесності під час виконання функцій науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності.

По завершенню вивчення навчальної дисципліни «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти» здобувач другої вищої освіти повинен знати:

- основні положення правових норм Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про Науково-технічну діяльність», «Про запобігання корупції», "Про звернення громадян", Закон України "Про державну службу" тощо;
- усвідомлення здобувачами небезпеки явища корупції для суспільства, кожного громадянина, наслідків корупції для держави;
- загальні основи Конвенції ООН проти корупції, Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України, Кодексу України про адміністративні правопорушення тощо;
- методи та методику профілактичної діяльності щодо проявів ознак корупції в вищій школі;
- основні форми протидії та попередження корупції в закладах вищої освіти;

- ознайомлення здобувачів із міжнародним і національним досвідом боротьби з корупцією, шляхами запобігання їй, змістом основних антикорупційних документів;

У результаті вивчення дисципліни здобувачі другого рівня вищої освіти повинні вміти:

- ✓ аналізувати основні нормативно-правові акти з питань функціонування вищого навчального закладу та антикорупційного законодавства;
- ✓ працювати з нормативно-правовими першоджерелами;
- ✓ застосовувати отримані теоретичні знання у практиці освітнього процесу закладу вищої освіти;
- ✓ організовувати профілактичну діяльність у вищій школі із урахуванням традиційних та новітніх технологій навчання й виховання;
- ✓ проектувати способи організації діяльності щодо профілактики корупції;
- ✓ забезпечувати демократичний, особистісно-зорієнтований, гуманістичний стиль управління навчально-виховним процесом в вищій школі тощо.

2. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти» складається з трьох змістових модулів та розрахована на 10 тем. В першому змістовому модулі «Загальні засади проблеми корупції в системі освіти» розглядаються сутність та наслідки корупції, нормативно-правові джерела протидії та попередження корупції, причини, чинники та основні наслідки корупції в закладі вищої освіти та види ознак корупційних діянь в закладі вищої освіти. В другому змістовому модулі «Суб'єкти протидії та профілактики корупції у закладів вищої освіти» досліджуються основні органи державної влади, правоохоронні органи, органи управління закладом вищої освіти, науково-педагогічні працівники, особи, які навчаються та громадські організації як основні суб'єкти протидії корупції в закладі вищої освіти. В третьому змістовому модулі «Організація профілактики проявів корупції в закладах вищої освіти» розглядаються методи та форми організації протидії та попередження корупції в закладах вищої освіти та міжнародний досвід попередження корупції в закладах вищої освіти.

Змістовий модуль 1. Загальні засади проблеми корупції в системі освіти

Тема 1. Сутність та наслідки корупції

Зміст, мета та завдання курсу. Особливості курсу та зв'язок з іншими предметами. Поняття та історія виникнення корупції як соціального явища. Види корупційних діянь: хабарництво; незаконне збагачення; зловживання впливом; незаконне використання інформації, що стала відома у зв'язку з виконанням посадових повноважень; використання службового становища тощо. Основні чинники та обставини, що сприяють поширенню корупції. Наслідки корупційних діянь: негативне соціально-правове явище; перепона економічному зростанню й розвитку українського суспільства; загроза правам, гарантіям і свободам людини.

Тема 2. Нормативно-правові основи протидії та попередження корупції

Конституція України як основний Закон України, який має вищу юридичну силу. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Закон України «Про освіту» як базовий закон що регулює діяльність системи освіти країни, Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про Науково-технічну діяльність», Закон України «Про запобігання корупції», Закон України "Про звернення громадян"; Закон України "Про державну службу", Види юридична відповідальність за корупційні діяння. Основні норми злочинів у сфері корупції згідно Кримінального кодексу. Особливості процесу впровадження корупційних злочинів згідно Кримінально-процесуального кодексу України, Корупційні правопорушення згідно Кодексу України про адміністративні правопорушення; Міжнародні документи щодо протидії корупції. Конвенція ООН проти корупції тощо.

Тема 3. Взаємозв'язок системи освіти та корупції як соціального явища

Мета та основні принципи освіти. Складові системи освіти України. Роль, мета та основні завдання вищого навчального закладу. Причини, чинники та основні наслідки корупції в ЗВО. Види ознак корупційних діянь в ЗВО. Одержання дарунків (пожертв) науково-педагогічним працівником, надання різноманітних послуг, купівля різноманітних навчальних робіт (рефератів курсових робіт тощо), лобізм, робота близьких родичів, конфлікт інтересів, використання службового становища в особистих цілях, здирництво, хабарництво тощо. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення в вищому навчальному закладі.

Змістовий модуль 2. Суб'єкти протидії та профілактики корупції у ЗВО

Тема 4. Органи державної влади як головні суб'єкти протидії та попередження корупції

Структура управління у сфері вищої освіти. Верховна Рада України як вищий орган законодавчої влади. Президент України як глава держави та гарант додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. Роль Кабінету Міністрів України як вищого органу виконавчої влади в протидії та попередження корупції. Міністерство освіти і науки як центральний орган, що організовує виконання законодавства і здійснює систематичний контроль за їх реалізацією. Повноваження Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в протидії та профілактики корупції.

Тема 5. Правоохоронні органи як учасники протидії та профілактики корупції в ЗВО

Національна поліція України як центральний орган протидії злочинності. Служба безпеки України як державний правоохоронний орган спеціального призначення на який покладається попередження, виявлення, припинення та розкриття корупційних діянь. Національне антикорупційне бюро України - державний правоохоронний орган, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень. Національне агентство з питань запобігання корупції як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом. Державне бюро розслідувань як державний правоохоронним орган, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Тема 6. Органи управління закладом вищої освіти як основний суб'єкт протидія та попередження корупції в закладі освіти

Керівник закладу вищої освіти як основний відповідальний за дотримання законності та порядку в ЗВО. Основні повноваження та відповідальність керівника ЗВО. Відповідальні особи в ЗВО за попередження та профілактику

корупції в ЗВО. Повноваження керівника факультету, навчально-наукового інституту в протидії та профілактики корупції в ЗВО. Завідувач кафедри: вимоги до особи, особливості обрання та повноваження як особа, в протидії та профілактику проявів корупції серед працівників кафедри. Вчена рада вищого навчального закладу. Повноваження органів громадського самоврядування вищих навчальних закладів щодо контролю за правомірною поведінкою учасників освітнього процесу. Студентське самоврядування, як орган управління та протидії корупції в ЗВО.

Тема 7. Науково-педагогічні працівники як основні суб'єкти протидії корупції в ЗВО

Основні вимоги до науково-педагогічних працівників ЗВО. Основні посади науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти. Правовий статус науково-педагогічних працівників. Професор, доцент, старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист як потенційні суб'єкти протиправних діянь в освітньому процесі. Основні права та обов'язки науково-педагогічних працівників. Можливості та роль науково-педагогічних працівників в протидії та профілактиці корупції в ЗВО. Основні функції та завдання куратора академічної групи в попередженні проявів корупції в ЗВО.

Тема 8. Особливості діяльності осіб, які навчаються та громадських організацій у профілактики проявів корупції в ЗВО

Особами, які навчаються у закладах вищої освіти: студент, курсант, аспірант, ад'юнкт, докторант тощо. Основні права осіб, які навчаються у закладах вищої освіти. Права осіб, які навчаються в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення; внесення пропозицій щодо умов і розміру плати за навчання; вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків

загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти; участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, участь у діяльності органів громадського самоврядування вищого навчального закладу, інститутів, факультетів, відділень, вченої ради вищого навчального закладу, органів студентського самоврядування. Основні обов'язки осіб, що навчаються в ЗВО: дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу; виконувати вимоги освітньої (наукової) програми тощо. Механізми захисту прав осіб, які навчаються від протиправних діянь інших учасників навчально-виховного процесу ЗВО. Діяльність осіб, що навчаються на прояви корупції в освітньому процесі ЗВО. Роль органів студентського самоврядування та профспілкових організацій в попередженні проявів ознак корупції в ЗВО. Види громадських організацій. Можливості громадських організацій в протидії та попередженні корупції в закладах вищої освіти.

Змістовий модуль 3. Організація профілактики проявів корупції в ЗВО

Тема 9. Методи та форми організації протидії та попередження корупції в ЗВО

Основні завдання попередження корупції в ЗВО. Особливості методів та засобів організації протидії та попередження корупції в ЗВО. Основні форми роботи щодо протидії та попередження корупції в ЗВО. Інформування учасників освітнього процесу про правові норми щодо юридичної відповідальності за корупції діяння в навчально-виховному процесі ЗВО, діяльність та механізми звернень до антикорупційних органів, Громадська думка як метод колективної вимоги. Вимоги органів громадського самоврядування (збори трудового колективу), зокрема пропозиції та рішення органів студентського самоврядування (профспілкових комітетів). Бесіда з учасниками освітнього процесу. Лекція, диспут, Метод прикладу як один з

найефективніших методів впливу та стимулювання правомірної поведінки. Масові, групові індивідуальні форми роботи щодо протидії та попередження корупції. Зустрічі з провідними фахівцями протидії корупції. Залучення представників громадськості, зокрема громадських організацій, засобів масової інформації.

Тема 10. Міжнародний досвід попередження корупції в ЗВО

Досвід країн Європейського континенту щодо організації протидії та попередження корупційних діянь: Німеччина, Франція, Італія, Іспанія, Великобританія, Польща, Литва, Латвія, Естонія, Данія, Швеція, Норвегія, Фінляндія. Досвід країн Американського континентів: США, Канада, Бразилія. Досвід попередження корупції в ЗВО країн Азіатського континенту: Південна Корея, Сінгапур, Японії, Китай, Філіппіни.

3. Тематика семінарських занять

Тематика семінарських занять розраховано на 20 годин (10 занять) для студентів очної форми навчання та 8 годин (4 заняття) для студентів заочної форми навчання.

№ з/п	Назва теми	Форма навчання	
		денна	заочна
1	Тема 1. Сутність та наслідки корупції	✓	
2	Тема 2. Нормативно-правові основи протидії й попередження корупції	✓	✓
3	Тема 3. Взаємозв'язок системи освіти та корупції як соціального явища	✓	
4	Тема 4. Органи державної влади як головні суб'єкти протидії та попередження корупції	✓	
5	Тема 5. Правоохоронні органи як учасники протидії та профілактики корупції в закладах вищої освіти	✓	✓
6	Тема 6. Органи управління закладом вищої освіти як основний суб'єкт протидія та попередження корупції в закладі освіти	✓	
7	Тема 7. Науково-педагогічні працівники як основні суб'єкти протидії корупції в закладах вищої освіти	✓	✓
8	Тема 8. Особливості діяльності осіб, які навчаються та громадських організацій у профілактики проявів корупції в закладах вищої освіти	✓	
9	Тема 9. Методи та форми організації протидії та попередження корупції в закладах вищої освіти	✓	
10	Тема 10. Міжнародний досвід попередження корупції в закладах вищої освіти	✓	✓

Семінарське заняття з навчальної дисципліни «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти» це вид начального практичного заняття, що передбачає самостійне вивчення питань за темою робочої програми дисципліни з оформленням відповідних матеріалів (схема, таблиця, презентація, реферат, доповідь, повідомлення тощо). Семінарські заняття спрямовані на сприяння формуванню у здобувачів другого рівня вищої освіти самостійного, зокрема за допомогою рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів, засвоєння знань а також вміння аналізувати відповідність діяльності учасників освітнього процесу діючим нормативно-правовим актам та принципам академічної доброчесності.

Семінарські заняття з курсу «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти» направлені на сприяння розвитку логічного мислення, можливості висловлювати й аргументувати власні думки, зокрема щодо ставлення до корупційних правопорушень взагалі та проявами корупції в закладі освіти, зокрема. Однією з основних завдань семінарів з курсу «Протидія та попередження корупції у закладі вищої освіти» є вироблення активної життєвої позиції щодо проявів корупції в освітньому середовищі.

Підготовка до семінарського заняття даного курсу потребує від здобувача високої організації, систематичної та уважної самостійної роботи з рекомендованою літературою за для засвоєння знань та оволодіння відповідними вміннями. У разі виникнення будь-яких запитань чи необхідності у додаткових роз'ясненнях щодо виконання практичних завдань під час підготовки до семінарських занять, або існує потреба у коментарях чи додаткових консультацій в процесі самостійного вивчення нормативно-правових актів, звертайтеся до науково-практичних працівників, які працюють з вами на лекційних та семінарських заняттях.

Семінар №1. Тема 1. Сутність та наслідки корупції

Питання для обговорення

1. Поняття «корупції» у відповідності до різних джерел.
2. Історія виникнення корупції як соціального явища.
3. Види корупційних діянь у відповідності до діючого законодавства.
4. Основні чинники та обставини, що сприяють поширенню корупції.
5. Основні наслідки корупційних діянь.

Практичні завдання

1. Складіть презентацію з посиланнями на різні наукові джерела з теми: «Основні причини проявів корупції в закладах вищої освіти».

Література

1. Басанцов І. В., Зубарева О. О. Корупція в Україні: сучасні реалії та ефективні засоби протидії : монографія. Суми, 2016. 182 с.
2. Кримінологія : підручник / А. М. Бабенко та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. Харків, 2018. 416 с.
3. Про запобігання корупції: Закон України від від 14.10.2014 № 1700-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 28.08.2022).

Семінар №2. Нормативно-правові основи протидії та попередження корупції

Питання для обговорення

1. Конституція України як основний Закон України, який має вищу юридичну силу.
2. Загальна характеристика Закону України «Про освіту» та Закону України «Про вищу освіту» як джерела правового регулювання, що забезпечують правопорядок в діяльності закладу вищої освіти.

3. Характеристика Закону України «Про запобігання корупції» як закону, що визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні.
4. Основні положення Закону України "Про звернення громадян"
5. Види юридична відповідальність за корупційні діяння.
6. Основні норми злочинів у сфері корупції згідно Кримінального кодексу.
7. Особливості процесу впровадження корупційних злочинів згідно Кримінально-процесуального кодексу України,
8. Корупційні правопорушення згідно Кодексу України про адміністративні правопорушення;
9. Міжнародні документи щодо протидії корупції. Конвенція ООН проти корупції тощо.

Практичні завдання

1. Складіть схему основних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність протидії та попередження корупції в закладах вищої освіти.
2. Як ви розумієте статтю 1 Конституції України: Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава (письмово).

Література

1. Журавльов Д., Петков С., Дрозд О., Дрозд В.. Протидія і запобігання корупції в Україні. Актуальне законодавство та судова практика. Київ: Центр навчальної літератури. 2021. 486 с.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 28.08.2022).
3. Лісовська Ю. П., Лісовський П. М., Литвиненко В. І. Антикорупційне право. Навчальний посібник. Київ: Кондор. 2019. 240 с.
4. Про запобігання корупції: Закон України від від 14.10.2014 № 1700-VII
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 28.08.2022).

Семінар №3. Взаємозв'язок системи освіти та корупції як соціального явища

Питання для обговорення

1. Мета та основні принципи освіти.
2. Роль, мета та основні завдання вищого навчального закладу.
3. Причини, чинники та основні наслідки корупції в закладах вищої освіти.
4. Види корупційних діянь в закладах вищої освіти: одержання дарунків (пожертв) науково-педагогічним працівником, надання різноманітних послуг, купівля різноманітних навчальних робіт (рефератів курсових робіт тощо), лобізм, робота близьких родичів, конфлікт інтересів, використання службового становища в особистих цілях, здирництво, хабарництво тощо.
5. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення в вищому навчальному закладі.

Практичні завдання

Зробіть дослідження з вашими рідними, близькими людьми тощо, які здобули вищу освіту. Запитайте, які ознаки корупції в вищих закладах освіти вони знають (купівля оцінки на іспиті чи заліку, допомога при вступі до ЗВО, поселення в гуртожиток, купівля та написання курсової, дипломної роботи тощо). Чи були вони безпосередніми учасниками корупційних діянь (на правах анонімності). Якщо так, то дізнайтесь та запишіть що спонукало їх до цих діянь. (Обов'язково подякуйте учасникам опитування та нагадайте, що їх відвертість дуже допоможе при боротьбі та попередженню цього явища в майбутньому).

Література

1. Басанцов І. В., Зубарева О. О. Корупція в Україні: сучасні реалії та ефективні засоби протидії : монографія. Суми, 2016. 182 с.
2. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія: навч.-мет. посіб. / К. А. Бабенко та ін. Київ, Грамота, 2015. 184 с.
3. Чехленко О. В., Косенкова, Н. А Ходжа, І. А. Запобігання та протидія корупції / за ред. С. С.Чернявського. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 120с.

Семінар №4. Органи державної влади як головні суб'єкти протидії та попередження корупції

Питання для обговорення

1. Структура управління у сфері вищої освіти.
2. Верховна Рада України як вищий орган законодавчої влади як учасник протидії та попередження корупції.
3. Президент України як глава держави та гарант додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.
4. Роль Кабінету Міністрів України як вищого органу виконавчої влади в протидії та попередження корупції.
5. Міністерство освіти і науки як центральний орган, що організовує виконання законодавства і здійснює систематичний контроль за їх реалізацією.
6. Повноваження Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в протидії та профілактики корупції.

Практичні завдання

Заповніть таблицю.

Органи державної влади як суб'єкти протидії та попередження корупції	Повноваження, можливості та механізми щодо організації протидії та попередження
---	--

	корупції
1. Верховна Рада України	Прийняття законів, призначення на посади тощо...
2. Президент України	
3. Кабінет Міністрів України	
4. Міністерство освіти і науки України	

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>
(дата звернення 28.08.2022).
2. Національне агентства із забезпечення якості вищої освіти веб-сайт. URL:
<https://naqa.gov.ua/> (дата звернення: 30.07. 2022).
3. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.08.2022).
4. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII: URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 28.08. 2022).

Семінар №5. Правоохоронні органи як учасники протидії та профілактики корупції в ЗВО

Питання для обговорення

1. Поняття та функції правоохоронних органів в Україні.
2. Повноваження Національної поліції України як центрального органу протидії злочинності.

3. Служба безпеки України як державний правоохоронний орган спеціального призначення на який покладається попередження, виявлення, припинення та розкриття корупційних діянь.
4. Національне антикорупційне бюро України - державний правоохоронний орган, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень.
5. Національне агентство з питань запобігання корупції як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом.
6. Державне бюро розслідувань як державний правоохоронним орган, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Практичні завдання

Ви відповідальна особа (проректор) на який покладено зобов'язання щодо протидії та попередженню проявів корупції в закладі вищої освіти. Складіть схему правоохоронних органів, які можуть бути залучені до відповідної діяльності в закладі вищої освіти.

Література

1. Белєвцева В. В., Настюк В. Я., Клок О. В. Адміністративно-правові проблеми протидії корупції в Україні. Монографія. Харків: «Право». 2017. 216 с.
2. Кікалішвілі М. В. Стратегія й тактика протидії корупційній злочинності в Україні. Монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика». 2020. 416 с.
3. Лісовська Ю. П., Лісовський П. М., Литвиненко В. І. Антикорупційне право. Навчальний посібник. Київ: Кондор. 2019. 240 с.
4. Про запобігання корупції: Закон України від від 14.10.2014 № 1700-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 28.08.2022).

5. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія: навч.-мет. посіб. / К. А. Бабенко та ін. Київ, Грамота, 2015. 184 с.
6. Топчій В.В., Шкелебей В.А., Супрун Т.М. Публічно-правова протидія корупції: навчальний посібник . Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 208 с.

Семінар №6. Органи управління закладом вищої освіти як основний суб'єкт протидія та попередження корупції в закладі освіти

Питання для обговорення

1. Основні повноваження керівника закладу вищої освіти як основного відповідального за дотримання законності та порядку в закладі вищої освіти.
2. Відповідальні особи в закладі вищої освіти за попередження та профілактику корупції в закладі вищої освіти.
3. Повноваження керівника факультету, навчально-наукового інституту в протидії та профілактики корупції в закладі вищої освіти.
4. Завідувач кафедри: вимоги до особи, особливості обрання та повноваження в протидії та профілактиці проявів корупції серед працівників кафедри.
5. Повноваження Вченої ради вищого навчального закладу в попередженні правопорушень.
6. Повноваження органів громадського самоврядування вищих навчальних закладів щодо контролю за правомірною поведінкою учасників освітнього процесу.
7. Студентське самоврядування, як орган управління та протидії корупції в закладі вищої освіти.

Практичні завдання

Складіть витяг проекту антикорупційної програми закладу вищої освіти з описом зобов'язань основних учасників управління закладом вищої освіти щодо протидії та попередження корупції в закладах вищої освіти.

Література

1. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.08.2022).
2. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 28.08. 2022).
3. Одеський національний університет імені І. І. веб-сайт. URL: <https://onu.edu.ua/uk/> (дата звернення: 28.08.2022).

Семінар №7. Науково-педагогічні працівники як основні суб'єкти протидії корупції в ЗВО

Питання для обговорення

1. Основні посади науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти.
2. Основні вимоги до науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.
3. Правовий статус науково-педагогічних працівників.
4. Можливості та роль науково-педагогічних працівників в протидії та профілактиці корупції в закладі вищої освіти.
5. Основні функції та завдання куратора академічної групи в попередженні проявів корупції в закладі вищої освіти.

Практичні завдання

Ви керівник закладу вищої освіти а також голова вченої ради закладу вищої освіти. Опишіть перелік вимог які ви запропонуєте прийняти до діючих та майбутніх претендентів на посаду науково-педагогічного працівників закладу вищої освіти, щоб протидіяти та попередити прояви корупції в закладі освіти.

Література

1. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.08.2022).

2. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII:
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 28.08. 2022).

3. Одеський національний університет імені І. І. веб-сайт. URL:
<https://onu.edu.ua/uk/> (дата звернення: 28.08.2022).

Семінар №8. Особливості діяльності осіб, які навчаються та громадських організацій у профілактики проявів корупції в закладі вищої освіти

Питання для обговорення

1. Види осіб, які навчаються у закладах вищої освіти.
2. Основні права осіб, які навчаються у закладах вищої освіти.
3. Права осіб, які навчаються в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення тощо.
4. Основні обов'язки осіб, що навчаються в закладах вищої освіти.
5. Механізми захисту прав осіб, які навчаються від протиправних діянь інших учасників навчально-виховного процесу закладу вищої освіти.
6. Діяльність осіб, що навчаються в попередженні корупції в освітньому процесі закладі вищої освіти.
7. Роль органів студентського самоврядування та профспілкових організацій в попередженні проявів ознак корупції в ЗВО.
8. Можливості громадських організацій в протидії та попередженні корупції в закладах вищої освіти.

Практичні завдання

Складіть проект змін до Статуту закладу вищої освіти в питаннях щодо повноважень осіб, що навчаються та органів студентського самоврядування в протидії та попередженні корупції в закладі вищої освіти.

Література

1. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.08.2022).

2. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 28.08. 2022).
3. Одеський національний університет імені І. І. веб-сайт. URL: <https://onu.edu.ua/uk/> (дата звернення: 28.08.2022).

Семінар №9. Методи та форми організації протидії та попередження корупції в ЗВО

Питання для обговорення

1. Основні завдання попередження корупції в заклад вищої освіти.
2. Особливості методів та засобів організації протидії та попередження корупції в закладах вищої освіти.
3. Основні форми роботи щодо протидії та попередження корупції в ЗВО.
4. Інформування учасників освітнього процесу про правові норми щодо юридичної відповідальності за корупції діяння в навчально-виховному процесі ЗВО, діяльність та механізми звернень до антикорупційних органів.
5. Громадська думка як метод колективної вимоги.
6. Вимоги органів громадського самоврядування (збори трудового колективу), зокрема пропозиції та рішення органів студентського самоврядування (профспілкових комітетів) тощо.
7. Бесіда з учасниками освітнього процесу.
8. Лекція, диспут, метод прикладу як один з найефективніших методів впливу та стимулювання правомірної поведінки.
9. Масові, групові індивідуальні форми роботи щодо протидії та попередження корупції.
10. Зустрічі з провідними фахівцями протидії корупції.
11. Залучення представників громадськості, засобів масової інформації та інших.

Практичні завдання

Ви новопризначена уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції в закладі вищої освіти. Складіть план дій щодо протидії та попередження корупції в закладі вищої освіти з використанням конкретних форм та методів роботи.

Література

1. Белєвцева В.В., Настюк В.Я., Клок. Адміністративно-правові проблеми протидії корупції в Україні. Монографія. Харків: «Право». 2017. 216 с.
2. Кримінологія : підручник / А. М. Бабенко та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. Харків, 2018. 416 с.
3. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія: навч.-мет. посіб. / К. А. Бабенко та ін. Київ, Грамота, 2015. 184 с.
4. Чехленко О. В., Косенкова, Н. А. Ходжа, І. А. Запобігання та протидія корупції / за ред. С. С.Чернявського. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 120с.

Семінар №10. Міжнародний досвід попередження корупції в ЗВО

Питання для обговорення

1. Досвід країн Європейського континенту щодо організації протидії та попередження корупційних діянь: Німеччина, Франція, Італія, Іспанія, Великобританія, Польща, Литва, Латвія, Естонія, Грузія, Данія, Швеція, Норвегія, Фінляндія.
2. Досвід країн Американського континентів попередженні проявів корупції в закладах вищої освіти: США, Канада, Бразилія.
3. Досвід попередження корупції в ЗВО країн Азіатського континенту: Південна Корея, Сінгапур, Японії, Китай, Філіппіни.

Практичні завдання

Складіть реферат на тему: Основні передумови успіхів в попередженні проявів корупції в закладах вищої освіти в одній з обраних країні (на вибір)

Література

1. Валле В. Корупція: роздуми після Майдану. Київ: Дух і Літера, 2015. 280 с.
2. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія: навч.-мет. посіб. / К. А. Бабенко та ін. Київ, Грамота, 2015. 184 с.
3. Чехленко О. В., Косенкова, Н. А Ходжа, І. А. Запобігання та протидія корупції / за ред. С. С.Чернявського. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 120с.
4. Action against economic crime and corruption : веб-сайт. URL: <http://www.coe.int/en/web/corruption/> (дата звернення: 30.12 2022).

4. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття та історія виникнення корупції як соціального явища.
2. Види корупційних діянь
3. Основні чинники та обставини, що сприяють поширенню корупції.
4. Наслідки корупційних діянь.
5. Правове регулювання протидії і попередження корупції.
6. Загальна характеристика Закону України «Про запобігання корупції».
7. Основні норми правопорушень у сфері корупції згідно Кримінального кодексу.
8. Корупційні правопорушення згідно Кодексу України про адміністративні правопорушення.
9. Міжнародні документи щодо протидії корупції
10. Причини, чинники та основні наслідки корупції в ЗВО.
11. Види ознак корупційних діянь в ЗВО.
12. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення в закладі вищої освіти.
13. Основні суб'єкти протидії корупції у ЗВО.
14. Керівник вищого навчального закладу як основний відповідальний за дотримання законності та порядку у ЗВО.
15. Повноваження керівника факультету, навчально-наукового інституту, кафедри і протидії проявів корупції в ЗВО.
16. Професор, доцент, старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист як потенційні суб'єкти протиправних діянь в освітньому процесі.
17. Основні функції та завдання куратора академічної групи в попередженні проявів корупції в ЗВО.
18. Роль органів студентського самоврядування та профспілкових організацій в попередженні проявів ознак корупції в ЗВО.

19. Повноваження Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в протидії та профілактики корупції.
20. Механізми захисту прав осіб, які навчаються від протиправних діянь інших учасників навчально-виховного процесу ЗВО.
21. Верховна Рада України як вищий орган законодавчої влади в протидії та попередженні корупції.
22. Роль Кабінету Міністрів України як вищого органу виконавчої влади в протидії та попередження корупції.
23. Повноваження МОН України в попередженні корупції в ЗВО.
24. Повноваження органів громадського самоврядування вищих навчальних закладів щодо контролю за правомірною поведінкою учасників освітнього процесу.
25. Національна поліція України, Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України - державні правоохоронні органи, на які покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень.
26. Особливості профілактики корупційних правопорушень у ЗВО.
27. Основні завдання попередження корупції в ЗВО.
28. Основні форми роботи щодо протидії та попередження корупції в ЗВО.
29. Основні методи протидії та попередження корупції в ЗВО.
30. Масові, групові індивідуальні форми роботи щодо протидії та попередження корупції.
31. Метод прикладу як один з методів впливу та стимулювання правомірної поведінки.
32. Засоби інформування учасників освітнього процесу про правові норми щодо юридичної відповідальності за корупційні діяння в навчально-виховному процесі ЗВО.
33. Зустрічі з провідними фахівцями протидії корупції.
34. Досвід країн Європейського континенту щодо організації протидії та попередження корупційних діянь: Німеччина, Франція, Італія, Іспанія,

Великобританія, Польща, Литва, Латвія, Естонія, Данія, Швеція,
Норвегія, Фінляндія.

35. Досвід країн Американського континентів: США, Канада, Бразилія.

36. Досвід попередження корупції в ЗВО країн Азіатського континенту:

Південна Корея, Японія.

5. Список рекомендованої літератури

Основний

1. Басанцов І. В., Зубарева О. О. Корупція в Україні: сучасні реалії та ефективні засоби протидії : монографія. Суми, 2016. 182 с.
2. Белєвцева В. В., Настюк В. Я., Клок О. В. Адміністративно-правові проблеми протидії корупції в Україні. Монографія. Харків: «Право». 2017. 216 с.
3. Журавльов Д., Петков С., Дрозд О., Дрозд В.. Протидія і запобігання корупції в Україні. Актуальне законодавство та судова практика. Київ: Центр навчальної літератури. 2021. 486 с.
4. Кікалішвілі М. В. Стратегія й тактика протидії корупційній злочинності в Україні. Монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика». 2020. 416 с.
5. Кримінологія : підручник / А. М. Бабенко та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. Харків, 2018. 416 с.
6. Лісовська Ю. П., Лісовський П. М., Литвиненко В. І. Антикорупційне право. Навчальний посібник. Київ: Кондор. 2019. 240 с.
7. Про запобігання корупції: Закон України від від 14.10.2014 № 1700-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text1> (дата звернення 28.08.2022).
8. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія: навч.-мет. посіб. / К. А. Бабенко та ін. Київ, Грамота, 2015. 184 с.
9. Топчій В. В., Шкелебей В. А., Супрун Т. М. Публічно-правова протидія корупції: навчальний посібник . Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 208 с.
10. Чехленко О. В., Косенкова, Н. А. Ходжа, І. А. Запобігання та протидія корупції / за ред. С. С. Чернявського. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 120 с.

Додатковий

1. Бусол О.Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.08 / Київ. 2015. 470 с.
2. Валле В. Корупція: роздуми після Майдану. Київ: Дух і Літера, 2015. 280 с.
3. Клейнер В. Г. Кризис и коррупция: взаимосвязь и перспективы. *Общественные науки и современность*. 2015 . № 3. С. 63-77.
4. Клок О.В. Протидія корупційним правопорушенням засобами адміністративного права: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Харків. 2015. 214 с.
5. Маршуба М. О. Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан та основні стратегії протидії. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2016. Вип.31 . С. 123-134.
6. Мусієнко О. П. Адміністративно-правові заходи запобігання та протидії корупції в органах виконавчої влади і місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 22 с.
7. Нисневич Ю. А. Коррупция в исторической ретроспективе с уточнениями и дополнениями. *Общественные науки и современность*. 2015. № 3. С. 90-100.
8. Панкевич Н. В. Противодействие коррупции в пространствах социального исключения: *Общественные науки и современность*. 2015 . № 3 . С. 78-89 .
9. Пластун М. С. Корупція як соціально-правовий феномен: до питання про методологію дослідження. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія Право*. 2016. Вип. 12. С. 26-37.
10. Рябенко М. І. Причини правопорушень академічної доброчесності в закладах вищої освіти. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки. Запоріжжя*. 2020. Вип. №3(36). Ч. II. С. 110–115. URL: <http://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/issue/view/84>.
11. Савченко А. В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика) : навч. посіб. Київ :Центр учбової літ. (ЦУЛ), 2016.166 с.
12. Топчій В. В., Шкелебей В. А., Супрун Т.М. Публічно-правова протидія корупції: навчальний посібник . Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 208 с.

6. Інформаційні ресурси

1. Апарат Верховної Ради України представництво веб-сайт. URL: <http://vzvernen.rada.gov.ua/> (дата звернення: 28.08.2022).
2. Верховна Рада України: офіційний веб-портал: веб-сайт. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 28.08.2022).
3. Антикорупційні новели: веб-сайт. URL: http://www.radaprogram.org/sites/default/files/publications/anticorrrnovel_ukr_web.pdf (дата звернення: 28.08.2022).
4. Антикорупційний урок (короткий навчальний посібник): веб-сайт. URL: <https://www.ed-era.com/anticorr-materials/anticorruption-book.pdf> (дата звернення: 28.08.2022).
5. Департамент освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації веб-сайт. URL: <http://osvita.odessa.gov.ua/> (дата звернення: 28.08.2022).
6. Корупція руйнує українські сім'ї: веб-сайт. URL: <http://www.acrc.org.ua/ua/education-work/social-advertising/all/korupcziya-rujnue-ukrayinski-simyi!.html> дата звернення: 28.08.2022).
7. Методичні рекомендації Міністерства юстиції України "Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування" веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>. (дата звернення: 28.08.2022).
8. Міністерство освіти і науки України: офіційний веб-портал: веб-сайт. URL: <http://mon.gov.ua/> (дата звернення: 28.08.2028).
9. Міністерство юстиції України: веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/> (дата звернення: 28.08.2022).
10. Національне агентства із забезпечення якості вищої освіти веб-сайт. URL: <https://naqa.gov.ua/> (дата звернення: 28.08.2022).

11. Національне антикорупційне бюро України: офіційний веб-портал: веб-сайт. URL: <https://nabu.gov.ua/> (дата звернення: 28.08. 2022).
12. Офіс Президента України: Офіційне інтернет-представництво веб-сайт. URL: <https://www.president.gov.ua/ru> (дата звернення: 28.08. 2022).
13. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.08. 2022).
14. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 28.08. 2022).
15. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія: веб-сайт. URL: <http://kaas.gov.ua/images/doc/korupciya.pdf>. (дата звернення: 28.08. 2022).
16. Теорія і практика корупції в освіті : веб-сайт. URL: <http://tyzhden.ua/Society/88089>. (дата звернення: 28.08. 2022).
17. Топ-10 видань про боротьбу з корупцією. Частина друга: веб-сайт. URL: <http://eidos.org.ua/novyny/top-10-vydan-pro-borotbu-z-koruptsijeyu-chastyna-druha/>. (дата звернення: 28.08. 2022).
- Україна за рівнем корупції дорівнялася до Росії й Ірану : веб-сайт. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2017/01/25/7133397/>. (дата звернення: 28.08. 2022).
18. Українська Гельсінська спілка з прав людини : веб сайт URL: <https://helsinki.org.ua/donory-ta-partnery/> (дата звернення: 28.08. 2022).
19. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини веб сайт URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/> (дата звернення: 28.08. 2022).
20. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: веб-сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 28.08. 2022).
21. Action against economic crime and corruption : веб-сайт. URL: <http://www.coe.int/en/web/corruption/> (дата звернення: 28.08. 2022).
22. Transparency International Ukraine: : веб-сайт. URL: <https://ti-ukraine.org/publications/page/2/> (дата звернення: 28.08. 2022).

Навчальне видання

ПРОТИДІЯ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Електроні методичні рекомендації
до семінарських занять та самостійної роботи з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Електронне практичне видання

Укладач:

Рябенко Михайло Іванович

Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги:

операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.

Обсяг даних 0,5 МБ.

Оригінал макет виготовлено в авторській редакції

Кафедра соціальної роботи
Факультет психології та соціальної роботи
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082
social-work@onu.edu.ua